

VIII. KRONIKA

Sprawozdanie z konferencji „The Rule of Law and the Humanities”

Na łamach „Czasopisma Prawno-Historycznego” miałem przyjemność podzielić się z Czytelnikami doświadczeniami z interdyscyplinarnej konferencji „Crime in Law and Literature” na University of Chicago Law School, USA („CPH”, tom LXVII, 2015, z. 2).

Po części z inspiracji tamtym wydarzeniem 13 października 2017 roku odbyła się na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego międzynarodowa konferencja „The Rule of Law and the Humanities”. Było to pierwsze wydarzenie o takim charakterze na Uniwersytecie Warszawskim. Współorganizowały je WPiA UW wraz z Uniwersytetem Kopenhaskim. Amerykańskie inspiracje nie powinny przesłonić innych powodów do zorganizowania warszawskiego wydarzenia. Warto tu zwrócić uwagę, po pierwsze, na fakt nawiązania naukowej współpracy polsko-duńskiej w ramach projektu badawczego „Legal Culture under Stalinism in Poland”, który uzyskał finansowanie „Marie Skłodowska-Curie Fellowship”*. Po drugie, niemniej istotne jest również ukazanie się kolejnego tomu „Prawo i literatura. Szkice drugie” (red. J. Kuisz, M. Wąsowicz, Wyd. Scholar, Warszawa 2017). W pierwszym tomie, który ukazał się w 2015 roku, przedmiotem analizy były wybrane dzieła literatury polskiej XIX stulecia. Tym razem stały się nimi wybrane utwory literackie okresu dwudziestolecia międzywojennego.

Właśnie dlatego „uwerturą” do części głównej konferencji był panel studencko-doktorancki, podczas którego międzynarodowej publiczności zaprezentowane zostały w języku angielskim ustalenia najmłodszego pokolenia autorów. Joanna Derlikiewicz przedstawiła obraz prawa w powieści Tadeusza Dołęgi-Mostowicza „Kariera Nikodema Dyzmy” (1932). Kacper Oleksy na podstawie dramatu „Adwokat i róża” Jerzego Szaniawskiego (1929) zaprezentował obronę jako akt moralnej próby. Wreszcie Bartosz Soloch przedstawił rozważania o związkach prawa i rewolucji w opowiadaniach Tadeusza Rittnera z lat 1920-1921. Wyzwaniu, jakim było nie tylko przedstawienie nieznanych poza Polską

* „*Legal Culture under Stalinism in Poland — Legal Culture*” – this project has received funding from the European Union’s Horizon 2020 research and innovation programme under the Marie Skłodowska-Curie grant agreement No 659148.

utworów, ale także specyfiki międzywojennego państwa i prawa II RP, uczestnicy panelu sprostali znakomicie.

Otwarcia głównej części konferencji dokonał dziekan WPiA, profesor Tomasz Giaro. W krótkim wprowadzeniu zwrócił uwagę na możliwości, jakie daje podejście historyczno-prawne w badaniach z pogranicza nauk prawnych i humanistyki. Dla specjalistów od prawa rzymskiego, którzy sięgają do wszystkich dostępnych źródeł wiedzy o starożytnym prawie, jak przypominał, taka interdyscyplinarność to czasem zawodowa konieczność.

Pierwszy panel pod nazwą „The Rule of Law and the Humanities – Literary Approaches” stanowił swoiste podsumowanie ruchu „Law and Literature”. Przypomnijmy pokrótce, iż, choć rozproszone publikacje na temat związków prawa i literatury można odnaleźć w dalekiej przeszłości, jednak początek systematycznych badań akademickich wiązany jest na ogół z pierwszym wydaniem książki „The Legal Imagination” Jamesa Boyd White’a (1973). Od tego czasu upłynęły ponad cztery dekady, zatem w pierwszym panelu istotna była wymiana doświadczeń pomiędzy naukowcami z różnych państw.

Jako pierwsza wystąpiła prof. Daniela Carpi z Uniwersytetu w Weronie, która sprawuje pieczę nad serią „Prawo i Literatura” w wydawnictwie „De Gruyters”. W ramach serii od roku 2011 ukazało się aż czternaście tomów, które przekraczają granice tradycyjnie pojmowanych nauk prawnych. W 2015 roku opublikowana została choćby tak ciekawa pozycja, jak „Literature and Human Rights. The Law, the Language and the Limitations of Human Rights Discourse” (Berlin–Munich–Boston 2015, pod redakcją prof. Iana Warda). Daniela Carpi, między innymi nawiązując do prowadzonej serii, podzieliła się swoją opinią na temat aktualnego stanu badań nad prawem i literaturą. Interdyscyplinarne badania nad współczesną literaturą pozwalają na przykład na przewidywania, w jakim kierunku będą rozwijać się nauki prawne. Z tej perspektywy przedstawiła fragment swoich badań nad tzw. „post-humanizmem”.

Profesor Ditlev Tamm z Wydziału Prawa Uniwersytetu Kopenhaskiego, następny mówca, to jeden z najbardziej znanych historyków prawa w Skandynawii. On z kolei w referacie „Nordic Legal Perspective” opowiedział o swoich doświadczeniach z badań prowadzonych nad prawem i humanistyką oraz tym, jakie możliwości daje wprowadzanie do badań prowadzonych na całym globie perspektywy lokalnej, w tym wypadku nordyckiej.

Polskimi doświadczeniami podzielił się profesor Marek Wąsowicz z WPiA UW. Na bazie doświadczeń związanych z przygotowaniem, wspomnianych powyżej, dwóch tomów „Prawa i Literatury”, opowiedział o naukowych szansach, jakie daje wniesienie do światowego dorobku polskiej kultury prawnej. Możliwości rozwoju na tym polu, jakie w bliskiej przyszłości rysują się przed polską historią państwa i prawa, w zasadzie dopiero się otwierają.

Na zakończenie pierwszego panelu wystąpił profesor Gary Watt z University of Warwick. Brytyjski naukowiec jest między innymi jednym z założycieli i współredaktorem czasopisma naukowego „Law and Humanities”. Przedstawił zupełnie inne podejście do prawa i literatury, zaczynając od Szekspira, opowiadał o sztuce retoryki, która pozostaje istotnym elementem edukacji prawnika. Nauka konstruowania perswazyjnych wypowiedzi pozostaje niezmiennie aktualna w świetle pytań o praworządność. Ma tak-

że swoją historię, o której warto przypominać. Domena badań „Prawo i literatura” daje nam tę szansę.

W drugim panelu “The Rule of Law and the Humanities – Cinematic Approaches” zaprezentowano wywodzące się z „Prawa i Literatury” podejście „Prawo i Film”. Jest to obszar badań już nie tak zupełnie nowy w Polsce. Nie tylko stał się on częścią edukacji prawniczej w naszym kraju, ale także poza murami akademii odbywają się wydarzenia organizowane przez środowiska prawnicze. Nad Sekwaną interdyscyplinarne badania nad filmem i historią, sięgają ważnych publikacji Marca Ferro z lat 70. XX wieku.

Jako pierwszy wystąpił kontynuator tych poszukiwań naukowych, profesor Christian Delage (CNRS, Paris), który jest autorem między innymi książki „Caught on Camera: Film in the Courtroom from the Nuremberg Trials to the Trials of the Khmer Rouge”. Naukowiec podzielił się swoimi doświadczeniami z wieloletnich badań. Opowiadał o procesie wprowadzania filmu jako materiału dowodowego w postępowaniu karnym w związku z rozliczaniem hitleryzmu po II wojnie światowej.

Doktor Jarosław Kuisz (Instytut Historii Prawa WPiA UW, Marie-Curie Skłodowska Fellow na Uniwersytecie Kopenhaskim) opowiedział o wynikach swoich badań nad prawem i filmem w kontekście powojennej Polski. Władze komunistyczne sięgały po wszystkie dostępne środki masowego przekazu w celach propagandowych. Jednym zaś z obszarów totalnej propagandy uprawianej za ich pośrednictwem była „propaganda prawa”, jak to określał minister sprawiedliwości, Henryk Świątkowski. Uprawiano ją za pomocą tradycyjnych środków (od odczytów po broszury), ale także sięgano po najnowocześniejsze wówczas media masowe (kino, radio). Badania nad tym wycinkiem przeszłości stanowi trudne, ale interesujące wyzwanie dla polskiej historii prawa.

Następnie profesor Stefan Machura z Bangor University, Wielka Brytania, opowiedział o zaletach edukacyjnych prawa i filmu. Jeśli odpowiednio wykorzystać materiał filmowy, studenci prawa wychodzą poza „suchą literę prawa”, dylematy prawne rozważają w sposób o wiele bliższy realnemu życiu. Machura, jeden z pionierów badań interdyscyplinarnych o takim charakterze, zaprezentował przykład na udane poprowadzenie takich zajęć akademickich.

Na zakończenie konferencji wystąpiła profesor Helle Porsdam. Od wielu lat prowadzi intensywne badania na temat związków prawa i humanistyki, zarówno na obszarze prawo i literatura, jak i prawo i film. Zajmując aktualnie funkcję UNESCO Chair in Cultural Rights na Wydziale Prawa Uniwersytetu Kopenhaskiego, zainteresowana jest problematyką uzasadniania „praw kulturalnych”, które wykazuje silne związki z humanistyką. Wychodząc między innymi od Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r.; Dz.U. z 1977 r. nr 38 poz. 169), profesor Porsdam dzieliła się swoimi uwagami o ideologicznym uzasadnieniu współpracy międzynarodowej na tym polu.

Oczywiście warszawska konferencja „The Rule of Law and the Humanities” mogła najwyżej przyczynić się do rozbudzenia naukowych apetytów na interdyscyplinarne badania. Stanowi ona z pewnością dopiero początek współpracy międzynarodowej. Z całą pewnością prezentacja dorobku europejskich naukowców była niezmiernie interesująca. Pozostaje mieć nadzieję, że wraz z naukowcami zagranicznymi udało się zasiać ziarno

zainteresowania dla badań prowadzonych na WPiA UW. Odnotujmy, iż na zakończenie – poza tradycyjnymi podziękowaniami dla uczestników wydarzenia – podano także informację, iż historycy prawa z warszawskiego wydziału prawa opracowują już trzeci tom „Prawa i Literatury” i tym samym deklarują wolę kontynuowania dalszej współpracy międzynarodowej.

JAROSŁAW KUISZ (Warszawa)

Sprawozdanie z uroczystości Jubileuszu 50-lecia pracy naukowej prof. dr hab. Waclawa Uruszczaka¹

17 listopada 2017 r. społeczność Uniwersytetu Jagiellońskiego uhonorowała prof. dr. hab. Waclawa Uruszczaka w rocznicę 50-lecia jego pracy naukowej. Współpracownicy, uczniowie, przyjaciele i rodzina dostojnego Jubilata zgromadzili się o godz. 10.00 na uroczystej Eucharystii sprawowanej w Uniwersyteckiej Kolegiacie pw. Św. Anny w Krakowie. Mszy świętej przewodniczył Protonotariusz Apostolski ks. dr Bronisław Fidelus przy koncelebrze Gospodarza Miejsca – ks. prof. dr. hab. Tadeusza Panusia, Proboszcza Rzymskokatolickiej Parafii pw. Św. Anny w Krakowie, pełniącego również funkcję Kierownika Katedry Katechetyki Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, ks. prof. dr. hab. Józefa Krukowskiego – Prezesa Stowarzyszenia Kanonistów Polskich, ks. prof. dr. hab. Józefa Krzywdy – Członka Zarządu Stowarzyszenia Kanonistów Polskich, ks. dr. hab. Krzysztofa Burczaka, prof. KUL i Prodziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie, ks. dr. hab. Mirosława Sitarza, prof. KUL – Kierownika Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie, ks. dr. hab. Piotra Steczkowskiego, prof. UR oraz ks. mgr. lic. Michała Czelnego z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie.

W trakcie mszy świętej odczytany został adres Metropolity Krakowskiego ks. abp prof. dr. hab. Marka Jędraszewskiego skierowany do prof. dr. hab. Waclawa Uruszczaka. Homilię wygłosił Proboszcz Rzymskokatolickiej Parafii pw. Św. Anny w Krakowie – ks. prof. dr. hab. Tadeusz Panuś. Oprawę mszy uświetnił śpiew pani Adrianny Bujak-Cyran, muzyka w wykonaniu pana Łukasza Kmiećnika oraz służba liturgiczna, zorganizowana przez pana Bartłomieja Tyła.

Świecka część uroczystości jubileuszu 50-lecia pracy naukowej Profesora Waclawa Uruszczaka odbyła się w Auli Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie przy ul. Jagiellońskiej 15 o godz. 11.00.

¹ Sprawozdanie zgłoszono do publikacji także w „Studiach z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego”, „Przeglądzie Prawa Wyznaniowego”, „Studiach z Prawa Wyznaniowego”, „Krakowskich Studiach z Historii Państwa i Prawa”.

Uroczystość otworzył Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UJ prof. dr hab. Jerzy Pisuliński – gospodarz miejsca uroczystości, który przywitał Jubilata, Jego małżonkę Barbarę i rodzinę Pana Profesora, a następnie Władze UJ (na czele z Jego Magnificencją Rektorem prof. dr hab. med. Wojciechem Nowakiem i panią Prorektor ds. Rozwoju prof. dr hab. Dorotą Malec) oraz innych przybyłych, wśród których znaleźli się goście z zagranicy: prof. dr Phillippe Nelidoff – Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu w Tuluzie (Francja); prof. dr Laurent Waelkens z Uniwersytetu w Lowanium (Leuven, Belgia); prof. dr Bohumil Jiroušek z Uniwersytetu w Budziejowicach (Czechy), a także gości z innych uczelni krajowych: prof. dr hab. Jerzego Malca – Rektora Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie; prof. dr hab. Tadeusza J. Zielińskiego – Prorektora Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie; prof. dr hab. Stanisława Srokę – prodziekana Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego; prof. dr hab. Mariana Ptaka – Prodziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego; ks. prof. dr hab. Krzysztofa Burczaka – Prodziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego; mec. Krystynę Sieniawską, Prezes Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krakowie; prof. dr hab. Pawła Sobczyka – Prezesa Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego z siedzibą w Lublinie; ks. prof. dr hab. Józefa Krukowskiego – Prezesa Stowarzyszenia Kanonistów Polskich; prof. dr hab. Piotra Kardasa – Wiceprezesa Naczelnej Rady Adwokackiej; Karola Tatarę – Prezesa Stowarzyszenia „Ars Legis”; ks. infułata dr. Bronisława Fidelusa; prof. dr hab. med. Rafała Niżankowskiego – Kierownika Oddziału Klinicznego Angiologii i Kardiologii Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie; prof. dr hab. Franciszka Ziejkę – b. rektora UJ; prof. dr hab. Adama Lityńskiego – b. prorektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; ks. prof. dr hab. Wojciecha Góralskiego – b. prorektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; prof. dr hab. Henryka Olszewskiego – b. dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Na uroczystość przybyli inni przedstawiciele ośrodków naukowych (spis alfabetyczny wedle miast: Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Papieski w Krakowie, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, Uniwersytet Wrocławski), instytucji państwowych, towarzystw naukowych i przyjaciele Jubilata.

Następnie głos zabrał Jego Magnificencja Rektor UJ prof. dr hab. med. Wojciech Nowak, który przywitał dostojnego Jubilata, Jego małżonkę oraz rodzinę w Uniwersytecie Jagiellońskim, podkreślając, że jest to miejsce szczególne, gdzie profesorowie – przedstawiciele Wydziału Prawa wpisywali się przez 654 lata w historyczną ciągłość tej instytucji i miejsca. JM Rektor zauważył, że Jubilat przybył na uroczystość jubileuszu pięćdziesięciolecia swojej pracy naukowej w stroju wyjątkowym, przynależnym tylko ryerczom papieskiego orderu Św. Sylwestra. Następnie podziękował Jubilatowi za jego ponadprze-

ciętną aktywność organizacyjną, a na koniec swojego wystąpienia Rektor życzył Jubilatowi dalszej wytrwałej pracy naukowej i pozanaukowej oraz dużo zdrowia na następne lata życia, kończąc słowami „Ad multos annos”.

Po wystąpieniu JM Rektora, Dziekan WPiA wymienił najważniejsze osoby, które przesłały na adres organizatorów listy z gratulacjami i życzeniami dla dostojnego Jubilata. Wśród wymienionych znaleźli się: prof. Herman Van Goethem [van Hutten], Rektor Universiteit Antwerpen (Belgia); prof. dr hab. inż. Jadwiga Laska, Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie; prof. dr Heinz Mohnhaupt, Max-Planck-Institut für Europäische Rechtsgeschichte (Niemcy); prof. dr Anne Duggan, King's College London (Wielka Brytania); prof. dr Christine Mengès-Le Pape, Université Toulouse Capitole (Francja); pracownicy Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku: prof. dr hab. Halina Święczkowska, prof. dr hab. Piotr Niczyporuk, dr hab. Piotr Fiedorczyk, dr hab. Marcin Łysko, dr Karol Kuźmicz, dr Piotr Kołodko; ks. prof. dr hab. Henryk Misztal, Katolicki Uniwersytet Lubelski; pracownicy Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie: ks. prof. dr hab. Jan Duduch – b. rektor tej Uczelni i ks. prof. dr hab. Tomasz Rozkrut – aktualny dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego; prof. dr hab. Stanisław Salmonowicz (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu); prof. dr hab. Tadeusz Maciejewski (Uniwersytet Gdański), mec. Krystyna Sieniawska – prezes Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krakowie, redakcja „Czasopisma Prawno-Historycznego”, prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski z Uniwersytetu Łódzkiego, pani Elżbieta Sondel, pan mec. prof. dr hab. Andrzej Kubas i prof. dr hab. Piotr Mikuli (obydwaj z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie), pani dr Anna Karabowicz z Uniwersytetu w Sewilli (Hiszpania) i inni.

Następnie Dziekan przekazał głos pani dr hab. prof. UJ Izabeli Lewandowskiej-Malec, kierownik Katedry Historii Prawa Polskiego UJ, która wygłosiła laudację na cześć dostojnego Jubilata. Oto jej treść:

„LAUDACJA NA CZEŚĆ PROFESORA DR HAB. WAĆŁAWA URUSZCZAKA

Wasze Magnificencje, Panie i Panowie Dziekani, Panie i Panowie Profesorowie, Drodzy Goście!

Dostojny Jubilacie,

Zebrałiśmy się tu dzisiaj w pięknej auli Collegium Maius, aby uczcić Jubileusz 50-lecia pracy twórczej Pana Profesora Waćława Uruszczaka; stanowi ona żywe potwierdzenie słów pewnego słynnego ekonomisty z czasów wiktoriańskich – Waltera Bagehota: „największą przyjemnością w życiu jest zrobić coś, o czym ludzie mówią, że jest niemożliwe”.

W czasach PRL-u dla wielu młodych ludzi o pochodzeniu rzemieślniczym (jak było w przypadku Pana Profesora) jako „wrogim klasowo” uzyskanie indeksu na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego wydawało się celem niemożliwym do osiągnięcia ze względu na panujące wówczas ograniczenia. Przeszkodę tę pokonał nasz dzisiejszy Jubilat, rozpoczynając studia prawnicze w 1964 r. Jeszcze w czasie studiów dokonał rzeczy niespotykanej, a mianowicie opublikował w renomowanym „Czasopiśmie Prawno-

-Historycznym” swoje pierwsze artykuły naukowe, poświęcone źródłom dawnego prawa polskiego. Profesor Uruszczak uczęszczał na seminarium prowadzone przez wybitnego historyka prawa i kanonistę – prof. Adama Vetulaniego, którego osobowość naukowa stanowiła wzór na następne lata kariery badawczej naszego Jubilata. Do dziś Pan Profesor wspomina z rozrzewnieniem swojego mentora, który acz surowy, dostrzegał w Waławie – młodym studencie, a następnie doktorancie – materiał na obiecującego badacza dziejów dawnego ustroju i prawa polskiego oraz prawa kanonicznego i wyznaniowego.

Waław Uruszczak, po studiach ukończonych z wyróżnieniem, był zmuszony pokonać jeszcze jedną przeszkodę, a mianowicie blokadę zatrudnienia; niechętnie był widziany w roli asystenta ostatni uczeń Profesora Vetulaniego – przez władze uczelni, a więc osoby o całkowicie odmiennym światopoglądzie. Ale i tę barierę pokonał nasz niestrudzony Jubilat, potwierdzając w ten sposób słowa Demostenesa, iż: „małe szanse są często początkiem wielkich przedsięwzięć”.

Zaiste, znakomite były kolejne osiągnięcia Jubilata: po pięcioletniej pracy na doktoratem przedłożył dysertację pt. *Próba kodyfikacji prawa polskiego w pierwszej połowie XVI wieku. Korektura praw z 1532 r.*, uzyskując stopień doktora przed trzydziestym rokiem życia. Miał już wówczas w swoim dorobku 9 opublikowanych artykułów, co wówczas stanowiło nie tylko zawodowy sukces, ale i dowód na realizację nie lada wyzwania, bowiem w dobie ciągłego braku papieru niełatwo było znaleźć wydawcę.

Przygotowanie rozprawy habilitacyjnej pt. *Sejm Walny Koronny w latach 1506–1540* zajęło doktorowi Uruszczakowi sześć lat; w 35 roku życia Nasz Jubilat uzyskał stopień doktora habilitowanego i stanowisko docenta w Katedrze Historii Prawa Polskiego. 9 lat później, w 1990 r. mając 44 lata uzyskał tytuł profesora prawa, początkowo na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a następnie w wieku 47 lat na stanowisku profesora zwyczajnego.

Szanowni Państwo,

Można rzec, niezwykle szybka była ścieżka naukowa, ukoronowana profesurą w bardzo młodym jak na owe czasy wieku. Z pewnością jej realizacja wymagała od Jubilata niezwyklej pracowitości i ogromnych zdolności. Aby sobie wyobrazić skalę tych dokonań należy przypomnieć, że liczba publikacji naszego Jubilata zbliża się do pół tysiąca, a w tym prawie 1/4 to prace opublikowane za granicą. Nowatorskie spojrzenie na źródła archiwalne umożliwiło Jubilatowi dokonywanie nowych ustaleń; i tak: nasz Wielce Szanowny Jubilat jest autorem nowej periodyzacji dziejów; ponowna weryfikacja źródeł zaowocowała jego ustaleniem, że pierwszy dwuizbowy sejm wcale nie zebrał się po raz pierwszy w 1493 r., lecz w 1468 r., co oznacza, że w przyszłym roku będziemy obchodzić 550-lecie jego istnienia; nowe spojrzenie na sejm w Radomiu w 1505 r. dało Mu asumpt do tezy o znacznie wcześniejszym niż się dotychczas wydawało podjęciu prac nad unią polsko-litewską. Profesor Uruszczak niedawno powrócił również do zagadnienia erygowania krakowskiej *Alma Mater*, uznając, że to papież Urban V wyraził zgodę na utworzenie *studium generale* jako instytutu kościelnego, któremu podstawy materialne

dał król Kazimierz Wielki. Do osiągnięć źródłoznawczych Pana Profesora należy zaliczyć *Volumina Constitutionum* jako zbiór ustaw sejmu staropolskiego czy dwutomową *Księgę Czarną Złoczyńców Sądu Kryminalnego w Wiśniczu*, stanowiącą odzwierciedlenie stanu przestępczości w południowej Polsce w XVII i XVIII w. Ukoronowaniem wielu nowatorskich przemyśleń Jubilat stał się podręcznik z *Historii państwa i prawa polskiego*, tom I, obejmujący okres Polski przedrozbiorowej. Nasz Jubilat jest również od początku powstania czasopisma redaktorem „Krakowskich Studiów z Historii Państwa i Prawa”. Należy wspomnieć, że za swój rozległy i wielowątkowy dorobek naukowy Jubilat kilkakrotnie otrzymywał nagrody Ministra.

Nie można w tym miejscu zapomnieć o rodzinie Pana Profesora, jego dzieciach, ale szczególnie małżonce – Barbarze, bo z reguły nasi życiowi partnerzy znajdując się najbliżej, mogą odegrać niezwykle pomocną rolę, nie tylko jako osoby odciążające w domowych obowiązkach, ale także powiernicy trosk, pocieszyciele w chwilach zniechęcenia. Pani Profesorowa Barbara Uruszczak była pierwszą czytelniczką prac męża, dzielnie przepisywała publikacje Pana Profesora, nosiła korektę, choć z zawodu jest fizykiem. Pani Profesorowa zasługuje na szczególne uznanie.

A małżonek Pani Profesorowej z każdym rokiem był coraz bardziej zajęty: oprócz pracy badawczej, piastował w trakcie akademickiej kariery na Wydziale Prawa i Administracji Wszechnicy Jagiellońskiej szereg funkcji: od stanowiska dyrektora Instytutu Historyczno-Prawnego, po funkcję Prodziekana ds. ogólnych w latach 1990–1994, następnie był kierownikiem Pracowni Wydawnictw Źródłowych UJ; kuratorem, a później kierownikiem Ośrodka Praw Człowieka. W latach 1996–2000 reprezentował Radę Wydziału Prawa i Administracji UJ w Senacie UJ jako delegat. Przez wiele lat Profesor Wacław Uruszczak pełnił funkcję kierownika Katedry Historii Prawa Polskiego i kierownika Zakładu Prawa Kościelnego i Wyznaniowego. Był ponadto członkiem wielu Komisji Rektorskich oraz wielu Komisji Rady Wydziału. Z innych ważnych zasług Pana Profesora na rzecz Uniwersytetu Jagiellońskiego i szerszej społeczności nie tylko Krakowa należy wymienić m.in.: czteroletnie nadzorowanie w imieniu koordynatora belgijskiego budowy Centrum Chorób Immunologicznych i Środowiskowych Collegium Medicum UJ przy ul. Skawińskiej 8 w Krakowie.

Nasz Drogą Jubilat wykładał jako wizytujący profesor prawa na różnych uniwersytetach zagranicznych, głównie we Francji, jak: w Bordeaux, Limoges, Montpellier i Poitiers. Przez kilkanaście lat wykładał także w Instytucie Prawa Kanonicznego Papieskiej Akademii Teologicznej, a potem na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. W swoim życiorysie ma także staże naukowe w 11 ośrodkach naukowych na całym świecie, a wśród znaczących znalazły się: Uniwersytet w Antwerpii, University of California w Berkeley, Instytut Maxa Plancka we Frankfurcie nad Menem, i innych znaczących w świecie naukowym. Profesor Uruszczak był i jest członkiem wielu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych, przede wszystkim francuskich.

Pan Profesor legitymuje się nadzwyczaj częstym udziałem w różnych konferencjach, sympozjach i zjazdach naukowych historyczno-prawnych i prawa wyznaniowego – w ponad 160-ciu, w tym w 1/4 poza granicami kraju: w Francji, we Włoszech, Hiszpanii, Belgii, Holandii, Wielkiej Brytanii, Portugalii, Niemczech, Grecji, Czechach, w USA i Kanadzie.

Jubilat był inicjatorem powstania Stowarzyszenia Patrona Prawników – Św. Ivo Hélorcy; nieprzerwanie od trzynastu lat czynnie uczestniczy w pracach Stowarzyszenia. W 2010 r. Jubilat brał udział w delegacji, która przywiozła relikwie Św. Ivo z Bretanii do Krakowa i umieściła je w Kolegiacie Św. Anny, gdzie dzisiaj została odprawiona msza święta w intencji Jubilata. Bliskie więzi, które łączą Pana Profesora ze środowiskiem krakowskich adwokatów mają bardzo proste wytłumaczenie. Po uzyskaniu profesury Nasz Jubilat wstąpił w szeregi krakowskiej palestry. Jak często wspominał w gronie współpracowników, jego decyzji dziwili się francuscy profesorowie – jednak tłumaczył im, że w Polsce dwa etaty to proza życia.

W dniu 17 listopada 2016 r., a więc dokładnie rok temu, w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie odbyła się niecodzienna uroczystość wręczenia Panu Profesorowi dr. hab. Wacławowi Uruszczakowi *Ordo Sancti Silvestri Papae* (Orderu Św. Sylwestra Papieża) w klasie komandorskiej, czyli rycerskiej. Inicjatorami uhonorowania Pana Profesora za wieloletnie zasługi na rzecz dobrych relacji między Rzeczpospolitą a Kościołem katolickim oraz formą podziękowania za długoletnie wykłady Pana Profesora na tej Uczelni były władze Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego.

Jak kiedyś powiedział duński filozof Søren Kierkegaard: „są ludzie, którym ordery przynoszą zaszczyt i ludzie, którzy przynoszą zaszczyt orderom”. Pozostaję w przekonaniu, że Jubilat należy do tego drugiego grona.

Ad multos annos, Panie Profesorze!

Dr hab. Izabela Lewandowska-Malec, prof. UJ”.

Po laudacji Dziekan zapowiedział prezentację i wręczenie Jubilatowi książki Jubileuszowej: Wacław Uruszczak, *Opera historico-iuridica selecta. Prawo kanoniczne – nauka prawa – prawo wyznaniowe*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2017.

Następnie głos zabrał Dr Maciej Mikuła, adiunkt w Zakładzie Prawa Kościelnego i Wyznaniowego UJ, który zaprezentował księgę jubileuszową i przebieg prac nad nią. Oto treść tego wystąpienia:

„Szanowny Panie Profesorze, Szanowni Państwo!

Trzymam w ręku książkę *Opera iuridico-historica selecta. Prawo kanoniczne – nauka prawa – prawo wyznaniowe*. Autorem niemal czterdziestu artykułów jest nasz dzisiejszy Jubilat. Przypadła mi w udziale przyjemność krótkiego zaprezentowania zbioru studiów, stanowiącego wybór tematyczny prac, opublikowanych pierwotnie przez Profesora Wacława Uruszczaka w latach 1973–2016.

Tematyka wydanych artykułów jest niezwykle bogata i stanowi świadectwo nie tylko profesjonalnego warsztatu Jubilata, ale także jego licznych zainteresowań. Szeroki horyzont podejmowanych tematów składających się na dorobek Pana Profesora sprawił, że książka nie obejmuje wszystkich obszarów jego badań, lecz skupia się na trzech: historii prawa kanonicznego, historii nauki prawa oraz na prawie wyznaniowym. Te

trzy sfery niejednokrotnie przenikają się i stanowią kolejne, oprócz historii stroju polski, historii parlamentaryzmu staropolskiego, historii źródeł dawnego prawa polskiego oraz prawa ubezpieczeń społecznych, przedmioty znakomitych studiów Jubilat. Lektura artykułów to prawdziwa przygoda intelektualna w krainę erudycji, żelaznej logiki w dowodzeniu hipotez, niezłomności w prezentowaniu i obronie tradycyjnych wartości kultury europejskiej.

Artykuły te ukazywały się w językach polskim (29), francuskim (9) i niemieckim (1) w kilku krajach, w formie publikacji w czasopismach naukowych, tomach pokonferencyjnych i pracach zbiorowych, nie w każdym przypadku łatwo dostępnych. Tym bardziej jest dziś dla nas, uczestników komitetu redakcyjnego, wielką przyjemnością zaprezentować Panu Profesorowi i Państwu niniejszy tom.

Proszę jeszcze pozwolić, że wspomnę, iż w pracach nad przygotowaniem ponownej edycji tematycznie dobranych artykułów, zaangażowani byli współpracownicy Profesora: dr Krzysztof Fokt, Kacper Górski, dr Anna Karabowicz, prof. Grzegorz M. Kowalski, dr Katarzyna Krzysztofek, prof. Izabela Lewandowska-Malec, prof. Dorota Malec, dr Maciej Mięka, dr Jakob Maziarz, dr Władysław Pęksa, Jakub Pokoj, Piotr Suski, dr Marek Strzała, dr Jacek Wilk i prof. Zdzisław Zarzycki. Wprowadzenie do książki opatrzone tytułem „Zachwyty historią prawa kanonicznego” napisał ks. Prof. Franciszek Longchamps de Brier. Z ramienia Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego nad wydaniem książki czuwała pani Jadwiga Makowiec”.

Następnie życzenia Jubilatowi w imieniu uniwersyteckich współpracowników prof. dr. hab. Wacława Uruszczaka złożyła dr Katarzyna Krzysztofek, adiunkt w Zakładzie Prawa Kościelnego i Wyznaniowego UJ. Oto treść życzeń:

„Kraków, dnia 17 listopada 2017 roku
Szanowny Panie Profesorze,

W dniu Jubileuszu 50-lecia pracy naukowej serdecznie gratulujemy Panu Profesorowi znakomitych osiągnięć w wielu dziedzinach prawa. Twórczość naukowa Pana Profesora zaowocowała niezwykle cennym i bardzo obszernym dorobkiem.

W poczuciu wdzięczności za długie lata współpracy, które pozwoliły nam czerpać z wiedzy, doświadczenia i życzliwej pomocy Pana Profesora, zespół współpracowników przygotował księgę, stanowiącą zaledwie fragment Pana bardzo obszernej aktywności naukowej; zebrano w niej studia Pana Profesora z zakresu historii prawa kanonicznego, nauki prawa oraz prawa wyznaniowego.

Życzymy Panu Profesorowi dużo sił i zapału do dalszej aktywnej działalności oraz sukcesów w podejmowaniu nowych naukowych wyzwań”.

Bezpośrednio po życzeniach nastąpiło wręczenie Jubilatowi kwiatów od współpracowników (na czele z dr. hab. Zdzisławem Zarzyckim – kierownikiem Zakładu Prawa Kościelnego i Wyznaniowego UJ).

Na koniec głos zabrał sam Jubilat – Profesor Wacław Uruszczak, który powiedział tak:

„Magnificencjo Panie Rektorze, Czcigodny Panie Dziekanie,
Czcigodni Księża, Panie i Panowie Profesorowie, Drodzy Państwo,

Na wstępie mojego wystąpienia chciałbym Państwu serdecznie podziękować za przybycie na uroczystość mojego jubileuszu 50-lecia pracy naukowej. Jest to dla mnie bardzo ujmujące i wzruszające zarazem. Jest obecnych wiele osób. Więcej niż się spodziewałem. Szczególnie dziękuję kolegom, którzy przyjechali spoza Krakowa, a także z zagranicy (z Belgii, Czech, Francji). To wielka radość dla mnie i zaszczyt. Są tutaj także obecni członkowie mojej rodziny, tej najbliższej oraz dalszej po mieczu i po kądzieli. Są koledzy ze Stowarzyszenia „Ars Legis”. Przedstawiciele innych instytucji. Cieszę się niezmiernie, że Państwo znaleźli czas, aby spotkać się ze mną z tej szczególnej okazji. Proszę mi wybaczyć, że nie wymieniałem wszystkich.

Jestem aktualnie emerytowanym profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego, byłym wykładowcą w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, byłym adwokatem, czynnym nadal profesorem Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie. W Uniwersytecie Jagiellońskim przepracowałem 48 lat. Mój stosunek pracy w UJ wygasł niedawno, bo 30 września tego roku. Jubileusz dotyczy jednak 50 lat pracy naukowej i istotnie jej początek miał miejsce w 1967 r. Po maturze w III Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Kochanowskiego w Krakowie, rozpocząłem studia na Wydziale Prawa i Administracji UJ. Był to rok 1964, rok znamieny. Uniwersytet obchodził wówczas jubileusz 600 lat swego istnienia. Na studiach zetknąłem się ze wspaniałymi ludźmi – przedwojennymi profesorami: Adamem Vetulanim, Janem Gwiazdomorskim, Stefanem Grzybowskim. Od jesieni 1965 r. zacząłem uczęszczać na proseminarium prowadzone przez prof. Adama Vetulaniego. To on zachęcił mnie do podjęcia się pracy badawczej w dziedzinie historii państwa i prawa polskiego – i był pierwszym moim mistrzem. Sam był pasjonatem nauki i zapewne tę samą cechę dostrzegł on w mojej osobie. Seminarium profesora Vetulaniego było szkołą naukową. Ci, którzy w nim uczestniczyli, byli od samego początku zachęceni do podejmowania badań źródłowych. Właśnie w tamtym czasie powstał mój pierwszy artykuł naukowy o *Genezie i dacie statutu krakowskiego Władysława Jagielly z 1421 r.*, opublikowany następnie w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym” w 1968 r. Równoległe powstała druga praca o najdawniejszym układzie systematycznym prawa polskiego z XV w., wydanym przez Bolesława Ulanowskiego w Archiwum Komisji Prawniczej. Nad układem tym, który stanowił interesujący pomnik średniowiecznego prawa polskiego pracowałem razem z moim kolegą i przyjacielem Krzysztofem Rzoncą. W 1967 r. przygotowaliśmy wspólnie opracowanie, które zaprezentowaliśmy na konferencji kół naukowych we Wrocławiu. Opracowanie to wyszło drukiem w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym” w 1969 r.

Praca badawcza była i jest moją życiową pasją, moim prawdziwym hobby. Gdy ukończyłem studia, profesor Vetulani zaproponował mi pracę w Katedrze, najpierw jako asystenta-stażysty, a następnie asystenta. Staż w Katedrze otrzymałem bez trudności. Inaczej było z przyjęciem mnie do pracy. Katedra nie miała wolnego etatu. Ostatecznie dzięki osobistemu zaangażowaniu prof. Vetulaniego oraz prof. Grodzkiego, który w tym czasie był kierownikiem Katedry Historii Prawa Polskiego, trudności te udało

się przezwyciężyć i zostałem zatrudniony na stanowisku asystenta we wspomnianej Katedrze. Jako pracownik naukowo-dydaktyczny „robiłem swoje”, jak to ongiś śpiewał w czasach PRL Wojciech Młynarski w piosence pod tym właśnie tytułem. Staralem się pracować zawsze jak najlepiej i najintensywniej. Nie bałem się tematów trudnych, wymagających wiele wysiłku. Rezultaty były poważne, jak choćby praca o kodyfikacji prawa polskiego w XVI w., obroniona w 1975 r. jako doktorat, a następnie wydana drukiem w PWN. Zajmowałem się jednak nie tylko historią prawa polskiego. Pod koniec swojego życia prof. Vetulani zainteresował mnie kanonistyką, a ściślej zaprosił mnie do współpracy w badaniach nad Dekretem Gracjana. Wymagał ode mnie codziennej obecności w Instytucie. Zasiadaliśmy na parę godzin przy jednym biurku i jeden z nas czytał rękopis Dekretu – ściślej mikrofilm, drugi zaś wydanie drukowane tego źródła. Trwało to dobre prawie trzy lata. W rezultacie powstała nasza wspólna praca o tzw. *Abbreviatio Decreti* kardynała Omnebene, wydana w *Monumenta Iuris Canonici* w Citta del Vaticano w 1976 r. Włączenie mnie do pacy nad prawem kanonicznym było przez prof. Vetulaniego w pełni przemyślane i zamierzone. Chodziło mu o wykształcenie osoby, która mogła by kontynuować ten nurt pracy badawczej i przejąć po mistrzu Adamie twórczo dorobek krakowskiej szkoły kanonicznej. W związku z tym także prof. Vetulaniemu bardzo zależało, abym ja odbył zagraniczny staż naukowy i to zwłaszcza we Francji. Bardziej cenił on bowiem naukę francuską niż niemiecką. Dzięki jego kontaktom osobistym uzyskałem możliwość takiego wyjazdu. W 1976 r. już po śmierci Adama Vetulaniego otrzymałem zaproszenie do Montpellier od prof. Andre Gouron. Profesor Gouron zaproponował mi prowadzenie ćwiczeń z historii prawa na Wydziale Prawa *Universite de Montpellier*. Wyjechałem tam wiosną 1977 r. Prowadziłem zajęcia, ale jednocześnie pracowałem naukowo nad wskazanym mi przez prof. Gourona rękopisem Instytucji Justyniana ze zbiorów biblioteki Wydziału Medycznego w Montpellier. Był to słynny rękopis H 315. Owocem moich badań było obszerne studium na temat tego rękopisu i początków nauczania prawa rzymskiego w Reims w 2 połowie XII w. Moje opracowanie zostało najpierw przedstawione na międzynarodowym kolokwium historyczno-prawnym, jakie odbyło się w grudniu 1977 r. w Montpellier, a następnie wydane drukiem. Zyskałem duże uznanie środowiska prawników mediewistów, zwłaszcza we Francji. Moje odkrycie szkoły prawa w Reims w XII w. potwierdzone po latach przez innych badaczy. Umożliwiło to kolejne wyjazdy, w czasie których współpracowałem z prof. Gouron i innymi kolegami z Francji. Prof. Gouron stał się moim drugim naukowym mistrzem i któremu niniejszym składam bardzo serdeczne podziękowanie. Niestety prof. Gouron już nie żyje. Zmarł w 2009 r. Kilka lat wcześniej został wybrany członkiem *Institut de France*, prestiżowej państwowej instytucji naukowej, w typie naszej Akademii. Z tego tytułu miał prawo do noszenia munduru oraz szpady.

Trzecim moim mistrzem był prof. Juliusz Bardach. Po powrocie z Montpellier, na prośbę prof. Bardacha zdecydowałem się przystąpić do utworzonego przez niego zespołu badawczego, pracującego nad dziejami staropolskiego parlamentaryzmu. Jako pierwszy w tym zespole przygotowałem pracę o sejmie walnym koronnym z lat 1506–1540. Była to zarazem moja praca habilitacyjna. Jednym z recenzentów w przewodzie był obecny tutaj prof. Henryk Olszewski. Mówił, że praca mu się podobała. Praca ta zachowuje po

dzisiaj dzień aktualność, jako jedna z ważniejszych dla poznania początków polskiego parlamentaryzmu.

W ciągu minionych 50 lat napisałem wiele prac. Wierzę, że szereg z nich zachowa swoją wartość poznawczą na długie jeszcze lata, zwłaszcza edycje źródłowe. Ostatecznie jednak okaże się to w przyszłości. Skoro wspominam o moich mistrzach, to przynajmniej, że bardzo dużo zawdzięczam moim kolegom z Instytutu Historyczno-Prawnego, w szczególności z Zakładu czy też Katedry Historii Prawa Polskiego, a więc prof. Stanisławowi Grodzkiemu, prof. Ludwikowi Łysiakowi czy prof. Stanisławowi Płazie. Oni także przyczynili się do mojego rozwoju naukowego. Im także składam moje podziękowanie.

Na Wydziale Prawa i Administracji prowadziłem dwie jednostki naukowo-dydaktyczne. Po śmierci prof. Wojciecha Marii Bartla w 1992 r. objąłem kierownictwo Katedry Prawa Kościelnego. Z kolei w 1997 r. po przejściu prof. Stanisława Płazy na emeryturę zostałem kierownikiem Katedry Historii Prawa Polskiego. Obie te jednostki prowadziłem równoległe, co nie zawsze było łatwe i wymagało znacznego zaangażowania. W sumie jednak się udało. Jednostki te pozostawiam w dobrej kondycji kadrowej. Obecny kierownikom tych dwóch jednostek naukowo-dydaktycznych: prof. Izabeli Lewandowskiej-Malec oraz prof. Zdzisławowi Zarzyckiemu życzę z całego serca wielu sukcesów na przyszłość.

Nie sposób wymieniać wszystkie moje pola aktywności. Przejdę na inny niezwykle ważny obszar – życie prywatne. Z moją małżonką Barbarą przeżyliśmy prawie 47 lat w sakramentalnym związku małżeńskim. Wychowaliśmy troje dzieci. Za te wszystkie lata wspólnego życia składam Ci Basiu moje gorące podziękowanie. Dziękuję także moim dzieciom: córce Oli – szczęśliwej mamie dwóch wspaniałych wnuków Gabrysia i Michaśka, a także dwóm moim synom Michałowi i nieodżałowanemu Adamowi.

Zwykle przy takiej okazji jak dzisiejsza, jubilat kieruje do swoich następców jakieś rady czy też wskazówki, jak żyć, jak postępować. No cóż, w życiu trzeba starać się zawsze być przyzwoitym. Co to znaczy? Po prostu kierować się sumieniem, zwłaszcza słuszością i uczciwością. Należy też jak najwięcej, na ile siły, zdrowie i okoliczności pozwalają, pracować. Nawet najbardziej utalentowany naukowiec, nie osiągnie nic bez pracy. W swej działalności należy wyjść poza interes osobisty i dostrzegać potrzeby wspólnoty. Taką wspólnotą jest nasz uniwersytet, który jest niezwykle cenną wartością, prawdziwym dobrem wspólnym – rzecząpospolitą. Należy nie tylko podtrzymywać jego istnienie i działalność, ale rozwijać, aby uczelnia najznakomitszą w świecie. Myślę, że mnie osobiście się to udało i to na kilku co najmniej odcinkach, czasem nieoczekiwanych, jak mój osobisty udział i wkład w dzieło rozbudowy kliniki II Katedry Chorób Wewnętrznych profesora Andrzeja Szczeklika w latach 90-tych. Nie rozwijając w tym miejscu tego tematu, pragnę dodać, że uniwersytet powinien być świątynią nauki, gdzie kapłanami są osoby poszukujące prawdy o świecie i o człowieku, w tym także prawdy o przeszłości, czyli historii. W nauczaniu prawa, kształceniu prawników obie uprawiane przeze mnie dyscypliny czyli historia prawa i kanonistyka winny być w pełni obecne. Tylko wówczas kształcenie młodych adeptów prawoznawstwa będzie prawidłowe, wolne od szkodliwego, a nawet niebezpiecznego skrajnego pozytywizmu, w szczególności absolutyzowania przepisów, czyli bezdusznego stosowania samej litery prawa. Prawo to nie tylko ustawy, litera prawa, ale także i duch prawa, zwłaszcza duch, jaki ujawnia historia prawa.

Mam też jeszcze jedno przesłanie czy radę, którą kieruję zwłaszcza do młodych kolegów, którzy są przyszłością nauki i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Są to słowa Wojciecha Młynarskiego z piosenki pt. „Idź swoją drogą”, będące swobodnym przekładem znanego przeboju Franka Sinatry „My way”. Słowa te warto zapamiętać jako swego rodzaju motto życiowe:

„I nim przetarty szlak wybierzesz, jak wybrało wielu,
I nim w świat wejdiesz ten, by podług cen pochlebstwem płacić,
Choć raz pomyśl, czy czegoś nie tracisz.
Bo przecież jest niejeden szlak,
Gdzie trudniej iść, lecz idąc tak,
Nie musisz brnąć w pochlebstwa dym,
I karku giąć przed byle kim,
Rozważ tę myśl, a potem idź, idź swoją drogą”.

Zbliżając się do końca mojego przemówienia, pragnę gorąco i serdecznie podziękować moim młodszym kolegom, którzy przygotowali ten jubileusz, w szczególności przygotowali wręczoną mi dzisiaj księgę jubileuszową w postaci antologii moich prac z prawa kanonicznego i wyznaniowego. Tutaj szczególnie dziękuję zwłaszcza doktorowi Maciejowi Mikule i doktor Katarzynie Krzysztofek i wszystkim innym członkom komitetu redakcyjnego.

Dziękuję także gorąco prof. Izabeli Lewandowskiej-Malec za piękną laudację.

Dziękuję Panu Dziekanowi i całemu Wydziałowi Prawa i Administracji, w szczególności Radzie Wydziału – nota bene – byłem jej pełnoprawnym członkiem od 1981 do 2016 r., czyli przez 35 lat. Uroczystość dzisiejsza to w zasadzie pożegnanie, ale nasze relacje z pewnością się szybko nie skończą. Nadal zamierzam opiekować się doktorantami. Mam ich w tej chwili trzech. Prowadzę wykłady, w tym wykład dla I roku studiów stacjonarnych, dzięki któremu zostałem zapamiętany przez wielkie grono współczesnych prawników, wychowanków naszego wydziału. Nadal zamierzam pracować naukowo. Myślę, że udaje mi się osiągać bardzo dobre wyniki w tym zakresie. Dowodzą tego moje ostatnie prace, jak choćby moje studium o unii polsko-litewskiej w Krewie z 1385 r. czy wcześniejsze moje studium o najstarszym sejmie walnym dwuizbowym, w którym starałem się wykazać, że był to sejm piotrkowski w 1468 r. Słyszę, że w przyszłym roku będzie obchodzona 550-rocznica polskiego parlamentaryzmu, co było moim postulatem.

Dziękuję księdzu infułatowi doktorowi Fidelusowi za celebrowanie mszy świętej, jak też czcigodnym księżom koncelebransom. Dziękuję już nieżyjącym moim rodzicom, dziękuję wszystkim państwu.

W dawnej Polsce w aktach urzędowych każdy przynależny do danego stanu był odpowiednio tytułowany. I tak szlachcic był zawsze *generosus* – urodzony lub *nobilis* – szlachetny. Z kolei mieszczanin był zawsze *famatus* – sławny lub *honestus* – uczciwy. Duchownego tytułowano *reverendus* lub *reverendissimus*, czyli wielebny lub przewielebny.

Tytuł, jaki przydawano chłopom brzmiał *laboriosus* – pracowity. Nie wiem, czy zasługuję na te wyższe tytuły. Wystarczyłby mi w pełni tytuł przyznawany chłopom – pracowity (*laboriosus*) i to pomimo faktu, że przez jego świątobliwość papieża Franciszka zostałem zaliczony do rycerzy – *equites*. Zostałem rycerzem komandorem orderu Świętego Sylwestra, co daje prawo do noszenia munduru i szpady.

Zakończę słowami świętego Pawła z drugiego listu do Tymoteusza:

„W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem”.

Dziękuję Państwu za uwagę. *Plurimos annos Almae Matris Jagiellonicae et Vobis Omnibus*”.

Po wystąpieniu Jubilat Dziekan zamknął oficjalną część uroczystości i zaprosił wszystkich Gości do sali sąsiedniej – Stuba Communis w celu składanie życzeń i gratulacji Jubilatowi oraz wystąpień indywidualnych, gdzie możliwe było także skorzystanie z poczęstunku.

KATARZYNA KRZYSZTOFEK, MACIEJ MIKUŁA, MICHAŁ OŻÓG,
MAREK STRZAŁA, ZDZISŁAW ZARZYCKI (Kraków)

W dniach 29 listopada – 1 grudnia 2017 roku zajmująca się historią prawa Katedra Innocentego III na Uniwersytecie Katolickim w Murcji (Hiszpania) zorganizowała trzecią konferencję międzynarodową na temat: *Justice and judicial proces. Evolution and development in the history of law*. Wzięli w niej udział badacze z Hiszpanii, Włoch, Portugalii, ale również ze Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Holandii, Rumunii i Szwecji. Polacy (z Uniwersytetu Warszawskiego) przedstawili dwa referaty – Adam Moniuszko: *Evolution of Polish judicial process in the 16th and 17th c.: between Statutory Law and Legal Practice*, zaś Piotr Pomianowski: *Divorce proceedings according to the Code Civil and the Code de Procedure Civile of 1806*.

Wystąpienia pierwszego dnia dotyczyły głównie prawa rzymskiego i kanonicznego w starożytności i we wczesnym średniowieczu. Drugiego dnia dominowały referaty na temat prawa rzymskiego i stosowania świeckiego procesu rzymsko-kanonicznego w różnych europejskich procedurach sądowych w XII-XVII w. Ostatniego zaś dnia zajęto prawem kolejnych trzech stuleci. Najwięcej uwagi poświęcono – rzecz jasna – prawu stanowionemu, w tym – poszczególnym kodyfikacjom.

Choć temat konferencji i tematy poszczególnych paneli sformułowano po angielsku, jednak większość referatów wygłoszono po hiszpańsku i po włosku. Tym niemniej organizatorzy zapowiedzieli, że podczas kolejnych spotkań rola języka angielskiego ma wzrosnąć. Tym bardziej mogą się one okazać atrakcyjne dla polskich historyków prawa: romanistów, kanonistów oraz badaczy prawa sądowego.

ADAM MONIUSZKO I PIOTR POMIANOWSKI (Warszawa)

XVI Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku. Stan, zajęcie, powołanie

W dniach 23-24 listopada 2017 r. odbyła się w siedzibie Instytutu Historii Litwy w Wilnie doroczna konferencja poświęcona osiemnastowiecznym dziejom Wielkiego Księstwa Litewskiego. To naukowe wydarzenie, zorganizowane przez Instytut wraz z Uniwersytetem Witolda Wielkiego, zgromadziło na wspólnych obradach kilkudziesięciu badaczy przeszłości reprezentujących różne ośrodki naukowe z Białorusi, Litwy i Polski.

Prelegenci przedstawiali referaty w czterech sesjach, tj. 1) Stan i kariera, 2) Między powołaniem i zajęciem, 3) Przemiany społeczne, 4) Nauczanie. Szkoły. Nauczyciele. Tematyka konferencji, określona w duchu historii społecznej, dotyczyła szeregu zagadnień historyczno-prawnych. Zaprezentowane wystąpienia dotyczyły więc nie tylko takich kwestii, jak ówczesna administracja czy palestra, ale także – co już mniej oczywiste – problematyki wojskowej, funkcjonowania środowisk artystycznych czy różnych aspektów dawnej edukacji i nauczania.

Kameralna atmosfera była czynnikiem sprzyjającym dyskusjom, a te – można mieć nadzieję – pomogą autorom w trafniejszym sformułowaniu wyników naukowych dociekań. Wygłoszone referaty mają być podstawą artykułów, które zostaną opublikowane w kolejnym, czwartym numerze rocznika „XVIII amžiaus studijos”. Dzięki temu to wydawane przez Instytut Historii Litwy czasopismo ma szansę stać się ważnym forum wymiany myśli i aktualnym przeglądem badań nad dziejami Wielkiego Księstwa Litewskiego u schyłku epoki nowożytnej.

PIOTR M. PILARCZYK (Poznań)

III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Wiosenne Spotkania Młodych” na temat „Mediewistyka, czasy nowożytne i najnowsze. Perspektywy badawcze”, 16 kwietnia 2018 r., Łódź

16 kwietnia 2018 r. na Wydziale Prawa i Administracji UŁ odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu „Wiosenne Spotkania Młodych”. Była to już trzecia edycja cieszącego się coraz większym zainteresowaniem w środowisku historyków prawa sympozjum, poświęconego w tym roku perspektywom badań nad dziejami państwa i prawa. Tradycyjnie głównym celem zjazdu była możliwość prezentacji wyników dotychczasowych badań przez przedstawicieli młodszej kadry naukowej.

Na tegoroczną konferencję zgłosiło się 22 uczestników z największych polskich ośrodków uniwersyteckich, wśród nich reprezentanci: Gdańska (UG), Krakowa (UJ), Lublina (UMCS), Piotrkowa (Filia UJK), Poznania (UAM), Torunia (UMK), Warszawy (UW), Wrocławia (UWr) i Łodzi (UŁ).

Po uroczystym powitaniu gości przez dziekana Wydziału Prawa i Administracji prof. UŁ dr hab. Agnieszkę Liszewską, głos zabrała reprezentująca organizatorów konferencji

dr Dorota Wiśniewska (UŁ), która zaprosiła do prowadzenia obrad dr Annę Klimaszewską (UG) oraz dr. Marka Stusa (UJ).

Wygłoszone referaty dotyczyły zarówno historii prawa w Polsce, jak i na świecie w okresie od średniowieczado II wojny światowej i PRL. Jednak szczególnym zainteresowaniem, co potwierdziło utrzymujący się od kilku lat trend, cieszył się wiek XIX.

Zakres przedmiotowy tegorocznych wystąpień był mocno zróżnicowany. Dominowała tematyka dostępności i przydatności źródeł w pracy naukowej, a ponadto zagadnienia z zakresu historii ustroju państwa (Stanów Zjednoczonych w wieku XVIII oraz średniowiecznej Danii), sądownictwa i więziennictwa (Wielkiego Księstwa Litewskiego, Królestwa Polskiego, Generalnego Gubernatorstwa), prawa bartnego w Polsce przedrozbiorowej, francuskiego Code de procédure, szwajcarskiej kodyfikacji prawa cywilnego, prac nad kodyfikacją polskiego prawa w dwudziestolecium międzywojennym, polityki międzynarodowej ostatnich lat Imperium Rosyjskiego, samorządu gospodarczego i terytorialnego w wieku XX czy notariatu na ziemiach polskich po II wojnie światowej. Nie zabrakło też referatów poświęconych w ostatnim czasie nieco mniej popularnym wśród historyków prawa instytucjom prawa prywatnego, okresu I Rzeczypospolitej (rodzinne prawo majątkowe i spadkowe) oraz Księstwa Warszawskiego (prawo zobowiązaniowe).

Oficjalną część konferencji podsumował prof. Jacek Matuszewski, który wskazując na wysoki stopień wiedzy i zaangażowanie uczestników, zwrócił uwagę na niebezpieczeństwa czyhające na młodych badaczy, zwłaszcza w sferze korzystania z dostępnych edycji źródeł historyczno-prawnych.

Po zakończonej sesji goście udali się na wieńczący spotkanie wspólny posiłek, który tradycyjnie już był sposobnością do rozmów, nie tylko o nauce.

MARCIN GŁUSZAK (Łódź)

Nadanie tytułu doktora habilitowanego dr. Piotrowi Szymańcowi

W dniu 23 października 2017 r. Rada Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego nadał dr. Piotrowi Szymańcowi tytuł doktora habilitowanego nauk prawnych.

Podstawą ubiegania się o tytuł doktora habilitowanego był dorobek naukowy habilitanta oraz monografia *Koncepcje wolności religijnej. Rozwój historyczny i współczesny stan debaty w zachodniej myśli polityczno-prawnej* (Wałbrzych–Wrocław 2017). Recenzentami w procedurze habilitacyjnej byli: dr hab. Anna Rakowska-Trela, prof. UŁ, dr hab. Piotr Krajewski, prof. UWM oraz dr hab. Łukasz Machaj, prof. UW. Członkami komisji habilitacyjnej byli również: prof. dr hab. Marek Chmaj (SWPS Uniwersytet Społeczno-Humanistyczny w Warszawie) – przewodniczący komisji, dr hab. Sławomir Pytra prof. UMCS oraz dr hab. Małgorzata Łuszczynska prof. UMCS.

PAWEŁ FIKTUS (Wrocław)

Nadanie stopnia naukowego doktora mgr. Tomaszowi Szczygłowi

Dnia 15 czerwca 2015 r. odbyła się przed Komisją Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Tomasza Szczygła.

Podstawą obrony była rozprawa pt. *Wojskowe postępowanie karne w II Rzeczypospolitej*. Promotorem w przewodzie był prof. dr hab. Marian Mikołajczyk, recenzentami zaś prof. dr hab. Adam Lityński oraz dr hab. prof. UW r. Józef Koredczuk.

Komisja jednomyślnie przyjęła publiczną obronę rozprawy doktorskiej i postanowiła wystąpić do Rady Wydziału o uznanie rozprawy doktorskiej za wyróżniającą oraz nadanie doktorantowi stopnia doktora nauk prawnych. Dnia 30 czerwca 2015 r. Rada Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Tomaszowi Szczygłowi stopnia naukowego doktora nauk prawnych oraz o uznaniu obronionej rozprawy za wyróżniającą.

TOMASZ ADAMCZYK (Katowice)

Nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego Annie Stawarskiej-Rippel

Dnia 15 listopada 2016 roku w siedzibie Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego odbyło się posiedzenie Komisji habilitacyjnej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Anny Stawarskiej-Rippel, adiunkta w Katedrze Historii Prawa tego Wydziału. W skład Komisji habilitacyjnej weszli: prof. dr hab. Leonard Górnicki z Uniwersytetu Wrocławskiego jako przewodniczący, prof. dr hab. Dorota Malec z Uniwersytetu Jagiellońskiego, dr hab. prof. UW Robert Jastrzębski i dr hab. Piotr Fiedorczyk z Uniwersytetu w Białymstoku jako recenzenci, oraz prof. dr hab. Adam Lityński *professor emeritus* Uniwersytetu Śląskiego i dr hab. Ewa Borkowska-Bagieńska emerytowany pracownik Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu jako członkowie. Sekretarzem Komisji była dr hab. Magdalena Habdas z Uniwersytetu Śląskiego.

Komisja habilitacyjna uznała rozprawę pt. *Elementy prywatne i publiczne w procesie cywilnym w świetle prac kodyfikacyjnych w Polsce (1918–1964). Studium historyczno-prawne* (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015, ss. 429) za osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej prawo. Ponadto Komisja habilitacyjna stwierdziła, że Anna Stawarska-Rippel posiada istotny dorobek dydaktyczny, popularyzatorski oraz w zakresie współpracy międzynarodowej w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 2011 r.

Komisja w głosowaniu jawnym jednomyślnie wydała pozytywną opinię w sprawie nadania dr Annie Stawarskiej-Rippel stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk

prawnych w dyscyplinie prawo. Protokół z posiedzenia i uchwała Komisji habilitacyjnej zostały przedstawione Radzie Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, która na posiedzeniu w dniu 29 listopada 2016 roku podjęła uchwałę o nadaniu doktor Annie Stawarskiej-Rippel stopnia naukowego doktora habilitowanego.

MAGDALENA HABDAS (Katowice)

Nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego dr. Wojciechowi Organiściakowi

Dnia 26 maja 2017 roku w siedzibie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego odbyło się posiedzenie Komisji habilitacyjnej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr. Wojciecha Organiściaka, pracownika Katedry Historii Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. W skład Komisji wchodził: prof. dr hab. Wojciech Witkowski z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej jako przewodniczący, dr hab. prof. KUL Waldemar Bednaruk z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, dr hab. prof. UW r. Józef Koredczuk z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz prof. dr hab. Marian Mikołajczyk z Uniwersytetu Śląskiego w roli recenzentów, a także prof. dr hab. Jerzy Malec z Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego i prof. dr hab. Adam Lityński z Uniwersytetu Śląskiego jako członkowie. Sekretarzem Komisji była dr hab. Joanna Nowakowska-Małusecka z Uniwersytetu Śląskiego.

Przedmiotem postępowania były wymagania ustawowe stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego, czyli w przypadku dr. Wojciecha Organiściaka ocena rozprawy zatytułowanej *Wincentego Skrzetuskiego „Prawo polityczne narodu polskiego”*, a także ocena pozostałej aktywności naukowej oraz innych elementów jego dorobku.

Komisja habilitacyjna uznała poświęconą Wincentemu Skrzetuskiemu rozprawę za osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład Autora w rozwój dyscypliny naukowej. Ponadto Komisja habilitacyjna stwierdziła, że Wojciech Organiściak wykazał się istotną aktywnością naukową. Posiada on także znaczący dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i organizacyjny w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 2011 r.

Komisja w głosowaniu jawnym jednomyślnie wydała pozytywną opinię w sprawie nadania doktorowi Wojciechowi Organiściakowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w dyscyplinie prawo. Protokół z posiedzenia i uchwała Komisji zostały przedstawione Radzie Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, która na posiedzeniu w dniu 30 maja 2017 roku podjęła uchwałę o nadaniu doktorowi Wojciechowi Organiściakowi stopnia naukowego doktora habilitowanego.

JOANNA NOWAKOWSKA-MAŁUSECKA (Katowice)